

תורה שבעל-פה

משנה (א')

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה ורבע.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון	—	(10×4)	—	40 נקודות
פרק שני	—	(10×4)	—	40 נקודות
פרק שלישי	—	(5×4)	—	<u>20 נקודות</u>
סה"כ	—			100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטיטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמוחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

פרק ראשון (40 נקודות)

בחר במסכת אחת משתי המסכתות: מסכת ברכות או מסכת ביצה.

ענה על כל השאלות הקשורות למסכת שבחרת.

מסכת ברכות, פרק ט', משניות ב'-ג'

ר"ע מברטנורה

עיקר תוי"ט

(ב) זיקים הסנילולות
והסנניות הנכחות בשמים
כדמות כוכבים ויש להם
זכרות. כ"מ: (ג) וזו שיטת
הרי"ף. והרא"ש כחצ, דכיון
שיש לו קרקע, כל שכניו
משותפים עמו כו' ולא נעו
שיחא שותף עמו בטובתו,
רק שיהיה נבזרבה טובה
גם לאחרים נזכרם. ונרמין
דלית להו לאחרים נבזרבה:
(ד) נבזרבה טובת. שכן
טובת לו ולאחרים. נכח:

ב על הזיקין, ועל הזועות, ועל
הברקים, ועל הרעמים, ועל
הרוחות, אומר, ברוך שפכו "מלא עולם. על ההרים,
ועל הגבעות, ועל הימים, ועל הנהרות, ועל המדברות,
אומר, ברוך עושה מעשה בראשית. רבי יהודה אומר,
הרואה את הים הגדול, אומר, ברוך שעשה את הים
הגדול, בזמן שרואה אותו לפרקים. על הגשמים, ועל
בשורות טובות^(י), אומר, ברוך הטוב והמטיב. ועל
שמועות רעות, אומר, ברוך דין האמת: ג בנה בית חדש,
וקנה כלים חדשים, אומר, ברוך שהחנינו.

ב זיקים.

כוכב הנראה כמו שפוח
הרקיע ויוכה כחן ממקום
למקום. אי נמי, כוכב
שנראה שיש לו זנב
ארוך (ג): וזעזע. שהלכו
מזעזעת ורועשת :

רעמים. קול הנשמע ברקיע מעננים שפופכים מים מזה לזה, כמה דמיא לרמיה נא) לקול חתו
המון מים בשמים: ועל הרוחות, שנאים נקטרה זעף ואינם מליים חלל לפיכך: ברוך שבוחר
מלא עולם. ואי נמי מזכר ברוך עושה מעשה בראשית, שכל חלו מעשה בראשית הם, דכתיב
(חלום קול) ברכים למטר עשה. חלל על ההרים ועל הנבעות וכו' אומר עושה מעשה בראשית דיקא,
ללא מלי לבדוכי עליהו שכחו מלא עולם, שאין נראים ברוך העולם חלל כל אחד ואחד במקומו:
הים הגדול. ים אוקיינוס שמקוץ העולם: ברוך שעשה הים הגדול. במהוך גודלו וחשיבותו
קובע ברכה לעלמו: לפרקים, משלשים יום לשלשים יום: על הגשמים וכו'. מזכר הטוב והמטיב.
והוא, דלית ליה ארעא בשוהפוח עם אחריו (ג), דהכי נכמע הטוב והמטיב, הטוב לדידיה והמטיב
לאחריו. חלל כי לית ליה ארעא כלל, לומר, מודים אנחנו לך ה' אלהינו על כל טיפה וטיפה
שהורדה לנו וכו'. ואם יש לו קרקע לבדו, מזכר שהיינו: ג בנה בית חדש וקנה כלים חדשים.
בין יש לי כיואל בהן בין אין לו כיואל בהן, מזכר שהיינו:

אם בחרת במסכת זו, ענה על כל השאלות 1-4 (לכל שאלה – 10 נקודות).

1. במשנה נזכרות הברכות "ברוך שכוcho [וגבורתו] מלא עולם" ו"ברוך עושה מעשה בראשית". לפי פירוש הרע"ב, איזו משתי הברכות כוללנית יותר? הסבר.

2. מה הן שלוש הברכות וההודאות שמברכים על הגשמים, ובאיזה מקרה מברכים כל אחת מהן?

3. **א.** מהו "הים הגדול", ומדוע לפי ר' יהודה קבעו לו ברכה מיוחדת? (8 נקודות)
ב. לפי ר' יהודה, אדם שראה את הים הגדול ובירך עליו – מתי יוכל לחזור ולברך עליו שוב? (2 נקודות)

4. **א.** איזו ברכה יברך אדם שקיבל מתנה גדולה? (3 נקודות)
ב. איזו ברכה יברכו שני אנשים שקיבלו מתנה גדולה משותפת? הסבר מדוע. (7 נקודות)

מסכת ביצה, פרק ב', משניות ב'-ג'

ר"ע מברטנורה

עיקר תו"ט

ב חל' להיות

אחר השבת, בית שמאי אומרים, מטבילין את הכל מלפני השבת. ובית הלל אומרים, כלים מלפני השבת, ואדם בשבת: ג ושוין שמשקים את המים בכלי אבן? טהרן, אבל לא מטבילין. ומטבילין מגב לגב ומחבורה לחבורה:

ב מטבילין את הכל. שחייב אדם לטהר עולמו ברגל(ז). וכל מה שזריך טבילה בין אדם בין כלים

(ז) דכיהב

[ויקרא ח'] וצנצלחם לא חגעו,

ומוקים לה צמק' ראש השנה

דף ט"ז צנצל : (ח) ואפילו אם טוגל צמים קבוצים כו' וצימות הגשמים דליכא למימר דמחזי כמיקר, נראה כיוצא לכתוב מטיט ורואה שצנצפו. גמרא. וכחצ צ"י דזה שייך גם כן צמים קבוצים: (ט) דלי לא הויא הכי למה לי להביקס כיון שיש לו צלוא הכי מוס יפס לנחות. הר"מ: (י) דש"י. ומשמע דאילו בכלי עץ באינו טמא רשאי למלאותן ולטבולן צו ואש"ג דהשחא מקבל טומאה מהמים, הך טומאה ליחא חלא מדרצקן וגם נטמא ציום טוב עולמו וקוימא לן דצחד מהני גורני מוחר לטבול ציו"ט. וקשה, דאם כן צרישא כלי חצן למה לי. לכן נראה לי דטמא כו"ה למר שעכשו נטמא מהמים. וטעמא. דאכור לגרום טומאה לכלי צידים [על מנה להטביל ציו"ט] כמו שכתבו החוק'. ועשו"ט: (יא) דש"י. והך טבילה לא מחניא צבוס דוכחא. וכש"י לטעמיה דגרב [צנצלח] כדו (ולא צדו) ומפסח לרישא גם כן צענין אחר, עיין שם. והר"ב הוה ליה לפרש כמו שכתב הר"מ, מחצורה אובלי חולין לאובלי מעשר שני. או כמו שכתב הר"מ, מחצורה לשלמים. ואי קשיא היינו רישא. הא לפירושו גם כן הוי זו ואין צריך למר זה:

מטבילין מלפני השבת: כלים מלפני השבת. שזיון שהן ראויין לאחר טבילה לדבר שלא היו ראויין לו קודם טבילה, אי מטביל להו בשבת וציו"ט הוה ליה מתקן מנא ואכור. ושבת דנקט הכא, להודיעך כוחן דבית הלל, דאפילו בשבת שרו להטביל אדם, משום דנראה כמיקר וכמטביל (ח) ורוחן להענוג ולא לשם טבילה: ג ושוין שמשקים את המים בכלי אבן. מי שיש לו מים יפס לנחות ונטמא, ממלא מהן כלי חצן שאינו מקבל טומאה ונוטקן צמקיה מים מלוחים(ט) או עכורים עד שנושקים מים למים, וממלאו חלו זרועים ומחוצרים למי מקוה וצטלו אגבייהו וטהרו. ואין טהרה צמקיה לשום אוכל ומשקה חלא למים בלבד, ולא בחצורה טבילה חלא בחצורה זריעה: אבל לא מטבילין. שאין נוטקין חותן בכלי עץ טמא שזריך טבילה לכלי, להשיק בו,

כדי לעלות טבילה לכלי(י) אגב השקה המים: ומטבילין מגב לגב. מי שהטביל כלים לדעת שידרוך בהן זיתים צבים הצד לשמן של חולין, ונמלך לדרוך בהן ענבים צגה ליון של חרומה, צריך להטבילן פעם שניה לשם חרומה. וכן אם הטביל כלים לשם חרומה ונמלך לעשות בהם קודש, צריכים טבילה שנית לשם קודש. ואחזה טבילה יכול להטביל ציו"ט, שאין כאן חיקוקן כלי לפי שאין טבילה זו להעלות חותן מידי טומאה חלא לחוקפת טהרה: ומחבורה לחבורה. אם הטביל כלים על מנה לאכול פקחו עם חצורה זו ונמלך להימנות עם חצורה אחרת וצא להטביל כליו פעם שניה, אחזה טבילה מותר לעשותה ציום טוב(יא):

אם בחרת במסכת זו, ענה על כל השאלות 5-8 (לכל שאלה – 10 נקודות).

5. **א.** האם האיסור לטבול כלים בשבת וביום-טוב הוא מן התורה או מדרבנן?
הסבר בלשונך את סיבת האיסור.
(5 נקודות)
- ב.** מדוע התירו בית הלל לאדם לטבול בשבת וביום-טוב? (5 נקודות)
6. **רע"ב** בד"ה "כלים מלפני השבת" כותב: "להודיעך כוחן דבית הלל".
כתוב מה קשה לרע"ב, וכיצד הוא פותר את הקושי.
7. **א.** "ושווין שמשיקין את המים בכלי אבן לטהרן, אבל לא מטבילין".
תאר את תהליך טיהור המים. (5 נקודות)
- ב.** מדוע בשבת וביום-טוב משיקין את המים דווקא בכלי אבן ולא בכלים אחרים?
(5 נקודות)
8. **"מטבילין מגב לגב ומחבורה לחבורה"**. באר דינים אלה, ונמק אותם.

פרק שני (40 נקודות)

בחר באחד משני הנושאים: **מצוות פאה** אן גדרי התענית ביום הכיפורים.
בנושא שבחרת, ענה על ארבע השאלות הקשורות אליו.

מצוות פאה (על פי מסכת פאה)

אם בחרת בנושא זה, ענה על כל השאלות 9-12 (לכל שאלה – 10 נקודות).

9. "אין פוחתין לפאה משישים".

באיזה מצב מוסיפים על שיעור זה? הסבר.

10. בעל שדה שהניח פאה כשיעור באמצע השדה – חכמים נחלקו אם עליו להניח פאה נוספת כדי לצאת ידי חובה. נמק כל אחת מהדעות במחלוקת.

11. לפניך רשימת גידולים שאינם חייבים בפאה: פטריות, תאנים, ירקות.

הסבר מדוע כל אחד מהם פטור מפאה.

12. א. בעל שדה קצר את כל התבואה ואז נזכר ששכח להשאיר פאה. מה עליו לעשות?

(4 נקודות)

ב. הסבר מהי פעולת המירווח, ובאר את המשפט "פטור מן המעשרות עד שימרח".

(6 נקודות)

גדרי התענית ביום הכיפורים (על פי מסכת יומא)

אם בחרת בנושא זה, ענה על כל השאלות 13-16 (לכל שאלה – 10 נקודות).

13. "החיה תנעול את הסנדל, דברי רבי אליעזר".

א. מי היא ה"חיה" שעליה מדובר, ומדוע רבי אליעזר מתיר לה לנעול את הסנדל?

(5 נקודות)

ב. מדוע למלך ולכלה התירו לרחוץ את פניהם, ואילו לחיה לא התירו זאת? (5 נקודות)

14. "אכל ועשה מלאכה, חייב שתי חטאות".

א. מדוע חייב שתי חטאות? (5 נקודות)

ב. האם דין זה הוא על עברה בשוגג או במזיד? הוכח תשובתך. (5 נקודות)

15. "התינוקות, אין מענין אותן ביום הכיפורים, אבל...".
- א. עד איזה גיל אין מונעים מ"תינוקות" אוכל? (3 נקודות)
- ב. הסבר כיצד מרגילים את ה"תינוקות" להתענות ביום הכיפורים. (7 נקודות)
16. א. מהו הדין במקרה שאדם חולה סבור שהוא יכול לצום ואילו הרופא טוען שאינו מסוגל לצום? (5 נקודות)
- ב. מהו הדין במקרה שאדם חולה סבור שאינו יכול לצום ואילו הרופא טוען שהוא מסוגל לצום? (5 נקודות)

פרק שלישי (20 נקודות)

באר ארבעה מהמושגים 17-21 (לכל ביאור – 5 נקודות).

17. שוברת כתובתה

18. הִרְאִין

19. נוֹבְלוֹת

20. קפנדריא

21. גבורות גשמים

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך